

Rapport

Datum: 10 januari 2011

Rapportnummer: 2011/006

Klacht

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Beoordeling

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Conclusie

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

AANBEVELING

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Onderzoek

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.

Bevindingen

Klacht

Verzoeker klaagt over het optreden van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid op 9 september 2009. In dit verband klaagt hij er met name over dat een ambtenaar van voormeld politiekorps:

- hem aan zijn haar vastpakte en hem naar beneden drukte, zodat de rand van het portier van een auto tegen zijn adamsappel werd gedrukt;
- hem, nadat hij in vrijheid werd gesteld, het politiebureau uit heeft gestuurd, zonder dat hij in het bezit was van zijn fiets. Verzoeker is van mening dat de politie hem naar huis had moeten brengen.

Conclusie

De klacht is

niet gegrond, ten aanzien van:

- het vastpakken tijdens de aanhouding

gegrond ten aanzien van:

het naar huis sturen wegens schending van het vereiste van correcte bejegening

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de beheerder van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid in overweging een nieuwe beslissing te nemen op het verzoek tot vergoeding van de taxikosten van € 25,-, en bij de motivering daarvan uit te gaan van het oordeel van de Nationale ombudsman.

Feiten en visies

Wat is er gebeurd?

Verzoeker, afkomstig uit Burundi en voornamelijk Engels sprekend, fietste op 9 september 2009 rond 21:15 uur in Dordrecht. Omdat verzoeker zonder licht reed hielden twee politieambtenaren van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid hem staande. Na controle van zijn gegevens via zijn W-document - een identiteitsdocument voor asielzoekers die geen paspoort hebben - werd geconstateerd dat verzoeker als ongewenst vreemdeling stond gesignaleerd. Om deze reden werd verzoeker dan ook aangehouden en werd hij aan een veiligheidsfouillering onderworpen. Hierbij heeft een vrouwelijke agent verzoeker met twee handen bij zijn hoofd vastgepakt en verzoeker voorover laten buigen over het geopende portier van de politieauto, waarna een mannelijke agent hem heeft gefouilleerd. Vervolgens is verzoeker om 21:35 uur naar het politiebureau overgebracht. De fiets van verzoeker werd naar een ander politiebureau overgebracht. Op het bureau bleek dat de signalering ten onrechte in het landelijk systeem voorkwam. De politie heeft verzoeker hiervoor haar excuses aangeboden. Vervolgens is verzoeker om 23:10 uur heengezonden. De fiets van verzoeker stond toen echter nog op het andere politiebureau, zodat verzoeker naar huis moest lopen. Verzoeker is uiteindelijk, omdat er ook geen bussen meer naar het Asielzoekers Centrum (AZC) gingen, met een taxi naar huis gegaan.

Via de Nationale ombudsman heeft de gemachtigde van verzoeker de korpsbeheerder onder meer om vergoeding van de door hem gemaakte taxikosten van € 25,- gevraagd.

Ten aanzien van het vastpakken

VISIES

Hoe kijkt verzoeker ertegen aan?

Volgens verzoeker, heeft de vrouwelijke agente hem, toen hij aan kwam fietsen, bij zijn arm gepakt. Nadat bleek dat hij mee moest naar het bureau legde de mannelijke agent

hem de handboeien om. Verzoeker heeft op de vraag of hij wapens of scherpe voorwerpen bij zich had geantwoord dat hij bommen en wapens had. Vervolgens heeft de vrouwelijke agent hem bij de haren gepakt, hem naar haar toegetrokken en hem naar beneden gedrukt, zodat de rand van het portier tegen zijn adamsappel werd gedrukt. Verzoeker stelt zich niet verzet te hebben en heeft daarbij geen aanleiding gegeven voor deze, in zijn ogen, brute handeling. Verzoeker geeft aan dat in zijn cultuur het als vernederend wordt gezien als een man door een vrouw wordt aangeraakt. Hij denkt dat de agenten hem hebben aangehouden, omdat een illegaal op een mooie fiets reed.

Verklaring betrokken politieambtenaar K.

Politieambtenaar K. gaf aan dat zij op de bewuste avond samen met haar collega R. een verkeerscontrole aan het houden was. Politieambtenaar K. zag op een gegeven moment een man, naar later bleek verzoeker, aan komen fietsen zonder licht. Zij maande hem te stoppen, maar verzoeker reageerde helemaal niet. Politieambtenaar K. heeft verzoeker toen bij zijn bovenarm gepakt zodat hij wel moest stoppen. Ook op aanspreken van politieambtenaar K. reageerde verzoeker niet. Op een gegeven moment gaf verzoeker toch zijn legitimatie, een W-document. Politieambtenaar K. gaf aan dat uit routine de gegevens gecheckt zijn. Hieruit bleek dat verzoeker geregistreerd stond als ongewenst vreemdeling. Politieambtenaar K. heeft aan verzoeker meegedeeld dat hij werd aangehouden en dat hij overgebracht werd naar het politiebureau. Hierop liet verzoeker zijn fiets vallen, aldus politieambtenaar K. Omdat politieambtenaar K. dacht dat verzoeker wel eens zou kunnen vluchten, heeft zij hem bij zijn bovenarm vastgepakt. Verzoeker is vervolgens geboeid. Politieambtenaar K. verklaarde vervolgens dat er standaard aan arrestanten wordt gevraagd of zij wapens of scherpe voorwerpen bij zich hebben. Verzoeker antwoordde dat hij wapens en bommen bij zich had. Dit was aanleiding om verzoeker te fouilleren. Politieambtenaar K. is hierop aan de ene kant van een geopend portier gaan staan en heeft het achterhoofd van verzoeker vastgehouden. Politieambtenaar K. verklaarde dat zij geen grote kracht op het achterhoofd van verzoeker heeft ugeoefend. De reden om haar handen op het achterhoofd van verzoeker te leggen was voor het geval hij omhoog wilde komen. Op deze manier kon politieambtenaar K. hem dan terugduwen. Het is niet mogelijk om hierbij niet de haren van verzoeker aan te raken.

Politieambtenaar K. gaf aan dat verzoeker zich fysiek niet had verzet. Verzoeker was alleen verbaal nogal aanwezig. Tijdens en na de fouillering gaf verzoeker niet aan dat zijn adamsappel of keel tegen het portier werd gedrukt, aldus politieambtenaar K. Ook heeft zij zelf hier niets van gemerkt, en heeft zij ook geen letsel op die plek waargenomen. Politieambtenaar K. liet weten dat deze manier van fouilleren een manier is die wordt aangeleerd tijdens de opleiding van de politieambtenaren.

Verklaring betrokken politieambtenaar R.

Politieambtenaar R. verklaarde over de aanloop naar het fouilleren overeenkomstig zijn collega politieambtenaar K. De reden om verzoeker te fouilleren was het feit dat hij desgevraagd aangaf over bommen en granaten te beschikken, aldus politieambtenaar R. Verzoeker is tegen het autoportier aangezet. Politieambtenaar K. heeft haar handen op het achterhoofd van verzoeker gelegd. Politieambtenaar R. heeft verzoeker vervolgens gefouilleerd. Politieambtenaar R. verklaarde dat het niet klopt dat verzoeker met zijn adamsappel op het portier is gedrukt. Hij heeft hier niets van gemerkt en ook geen letsel bij verzoeker waargenomen. Politieambtenaar R. kon zich niet herinneren of verzoeker tijdens het fouilleren een opmerking maakte over het feit dat hij met zijn adamsappel tegen het portier werd gedrukt. Verzoeker werkte niet echt tegen, maar ook niet mee. Hij was vooral verbaal erg aanwezig, aldus politieambtenaar R.

Het standpunt van de korpsbeheerder.

De korpsbeheerder liet weten de klachten van verzoeker ongegrond te achten. Hij verwees hierbij naar zijn eerdere beslissing van 22 januari 2010. Verzoeker werd bekeurd tijdens een reguliere verlichtingscontrole. Er waren reeds door de politieambtenaren bekeuringen uitgedeeld. Na controle van zijn gegevens werd geconstateerd dat verzoeker als ongewenst vreemdeling gesignaleerd stond. Om deze reden werd verzoeker dan ook staande gehouden. Hij werd aan een veiligheidfouillering onderworpen omdat hij desgevraagd aangaf wapens en bommen bij zich te hebben. Hierbij heeft een vrouwelijke agent verzoeker met twee handen bij zijn hoofd vastgepakt en verzoeker voorover laten buigen over het geopende portier van de politieauto, waarna een mannelijke agent hem heeft gefouilleerd. Volgens de korpsbeheerder heeft de mannelijke politieambtenaar verzoeker gefouilleerd, en is de vrouwelijke politieambtenaar hierbij behulpzaam geweest door het hoofd van verzoeker vast te pakken en verzoeker voorover te laten buigen. De korpsbeheerder vervolgt dat verzoeker niet bij zijn haar was vastgepakt, en ook niet op de rand van het geopende portier was gedrukt. De politieambtenaren hadden de indruk dat verzoeker niet voor rede vatbaar was. Ook is er geen sprake van (uitwendig) letsel. De korpsbeheerder acht de lezing van de betrokken ambtenaren waarschijnlijker en acht de klacht ongegrond.

MOTIVERING VAN HET OORDEEL

Waaraan toetst de Nationale ombudsman?

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is neergelegd in verdragen en de Grondwet (zie Achtergrond, onder I. en II.).

Aangezien door fouillering inbreuk wordt gemaakt op de hiervoor aangeduide grondrechten is daarvoor een wettelijke legitimering vereist (zie Achtergrond, onder III). Het onderzoek aan de kleding betreft een veiligheidsfouillering en is gebaseerd op artikel 20, eerste lid,

van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (hierna: Ambtsinstructie) (zie Achtergrond, onder IV.). Deze fouillering is te beschouwen als een maatregel in het belang van de veiligheid ter bescherming van de verdachte en de politieambtenaren en wordt zoveel mogelijk uitgevoerd door een politieambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die wordt onderworpen aan een fouillering.

Hoe luidt het oordeel?

De Nationale ombudsman acht het begrijpelijk dat verzoeker is onderworpen aan een veiligheidsfouillering, nu hij zelf aangaf over wapens en bommen te beschikken. Dit kan als grap zijn bedoeld, maar de Nationale ombudsman vindt het begrijpelijk dat de politie het zekere voor het onzekere neemt en hierin aanleiding ziet om over te gaan tot een fouillering. Verzoeker betwist de reden tot fouillering overigens ook niet. Het gaat verzoeker om de wijze waarop deze is uitgevoerd.

De wijze waarop de fouillering is uitgevoerd, te weten het plaatsen van verzoeker tegen een openstaand portier met aan weerszijde een politieambtenaar, is één van de mogelijkheden waarop politieambtenaren een fouillering kunnen uitvoeren. Hierbij heeft de mannelijke politieambtenaar R. verzoeker daadwerkelijk gefouilleerd, zoals de Ambtsinstructie ook voorschrijft. Het staat vast dat de vrouwelijke politieambtenaar K. de haren van verzoeker heeft aangeraakt. Wellicht is dit gelet op verzoeker zijn culturele achtergrond niet plezierig voor hem is geweest.

Echter, dat de vrouwelijke politieambtenaar K. de haren van verzoeker heeft aangeraakt om te voorkomen dat verzoeker met zijn hoofd omhoog zou komen, is naar het oordeel van de Nationale ombudsman onvermijdelijk en kan dan ook de toets der kritiek doorstaan.

Verzoeker stelt voorts dat politieambtenaar K. zijn haren heeft vastgepakt en hem hard met zijn adamsappel op het portier heeft gedrukt. De Nationale ombudsman acht dit niet aannemelijk. Niet alleen hebben politieambtenaar K. en R. stellig ontkend dat dit heeft plaatsgevonden, ook is er geen letsel bij verzoeker ter hoogte van zijn keel/adamsappel waargenomen en heeft verzoeker geen medische verklaring overgelegd die zijn versie kan bevestigen.

Alles overziend komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat de politieambtenaren het recht op onaantastbaarheid van het lichaam voldoende hebben gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Ten aanzien van het naar huis sturen

Hoe kijkt verzoeker ertegen aan?

Volgens verzoeker is hij rond 23:00 uur die avond door een agente op straat gezet en is hij aan zijn lot overgelaten. De agente zou tegen hem gezegd hebben "je ziet zelf maar dat je je fiets terugkrijgt en lekker lopen". De politie wilde hem niet naar het AZC te 's Gravendeel brengen omdat hij in hun ogen aan het mopperen was. Verzoeker vindt dat hij daar alle recht toe had, aangezien hij al een paar maal zonder reden is aangehouden.

Hij heeft na zijn heenzending een uur moeten lopen om op station Dordrecht te komen en kwam er daar achter dat er geen bussen meer reden naar het AZC. Hij heeft vervolgens de heer A. gebeld en hij heeft 25 euro op zijn rekening overgemaakt zodat verzoeker een taxi naar het AZC kon nemen.

Verklaring betrokken ambtenaar K.

Wat betreft het feit dat verzoeker niet over zijn fiets beschikte toen hij het politiebureau verliet gaf politieambtenaar K. het volgende aan. De fiets van verzoeker kon niet op slot. Daarom is er een collega van het dichtstbijzijnde bureau gekomen om de fiets op te halen. Deze collega kwam op de fiets en heeft de fiets van verzoeker aan de hand mee teruggenomen naar dit dichtstbijzijnde bureau. Verzoeker is naar een ander bureau overgebracht. Toen bleek dat verzoeker ten onrechte als ongewenst vreemdeling gesignaleerd stond, wilde politieambtenaar K. hem uitleg geven over de gang van zaken. Verzoeker luisterde echter niet en zei iets in de trant van dat hij staand kon plassen en politieambtenaar K. niet. Ook wilde hij de bekeuring voor het fietsen zonder licht niet aannemen. Politieambtenaar K. benadrukte dat het niet gebruikelijk is om mensen naar huis te brengen of naar hun voertuig. Omdat verzoeker zich vervelend gedroeg en vervelende opmerkingen maakte heeft politieambtenaar K. hem niet naar zijn fiets of naar huis gebracht.

Verklaring betrokken politieambtenaar R.

Politieambtenaar R. verklaarde dat de fiets van verzoeker niet op slot kon. Daarom is er aan een collega gevraagd om de fiets op te halen. Dit is gebeurd en de fiets is bij bureau West neergezet. Politieambtenaar R. is nog wel meegereden naar het bureau met verzoeker, maar is verder niet betrokken geweest bij de in vrijheidstelling van verzoeker. Politieambtenaar R. verklaarde nog dat in zijn algemeenheid geldt dat de politie geen taxibedrijf is. De politie brengt wel eens mensen naar huis, maar dat is eerder uitzondering.

Standpunt van de korpsbeheerder?

De korpsbeheerder achtte deze klacht ook niet gegrond. Volgens de korpsbeheerder was het aan de opstelling van verzoeker te wijten dat hij lopend en zonder fiets het bureau uit werd gestuurd. De korpsbeheerder merkte op dat de politie geen wettelijke plicht heeft om personen na hun in vrijheidstelling thuis te brengen. Slechts indien iemand zich niet kan verplaatsen dient de politie te zorgen voor vervoer en/of begeleiding. De korpsbeheerder

wees vervolgens de vergoeding van de taxikosten af.

MOTIVERING VAN HET OORDEEL

Waaraan toetst de Nationale ombudsman?

Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat overheidsinstanties zich in hun bejegening van burgers hulpvaardig opstellen. Dit betekent dat van de politie in bijzondere situaties verwacht mag worden dat zij verdachten of betrokkenen, die het politiebureau verlaten, naar huis brengen of op weg helpen om naar huis te komen.

Hoe luidt het oordeel?

Op het moment dat politieambtenaar K. de gegevens van verzoeker controleerde bleek dat verzoeker gesignaleerd stond als ongewenst vreemdeling. De beslissing om verzoeker mee te nemen naar het bureau was dan ook juist. Toen bleek dat zijn fiets niet op slot kon, zorgde de politie er voor dat de fiets door een collega werd opgehaald en werd meegenomen naar het dichtstbijzijnde bureau. Dit was een ander bureau dan dat waar verzoeker naar toe werd gebracht. Op het politiebureau werd door navraag van politieambtenaar K. duidelijk dat de signalering onterecht was. Hoewel dit uiteraard niet persoonlijk aan politieambtenaar K. kan worden toegerekend, is de Nationale ombudsman wel van oordeel dat de politieorganisatie verantwoordelijk is voor de onjuiste signalering. Verzoeker werd dus achteraf gezien door een fout van de politie meegenomen naar het bureau.

De Nationale ombudsman begrijpt dat de politie geen taxibedrijf is en niet te pas en te onpas mensen naar huis kan brengen, ook gelet op de beperkte capaciteit waar de politie in deze dagen mee te maken heeft. Er zijn echter uitzonderingssituaties waarin het gepast is om mensen naar huis of naar ander vervoer te brengen.

Uit de verklaring van zowel politieambtenaar K. als verzoeker leidt de Nationale ombudsman af dat verzoeker op het moment dat hij naar huis mocht erg verbaal aanwezig was, waarbij hij zich op een onprettige manier gedroeg door onder meer niet ter zake doende en kennelijk denigrerend bedoelde opmerkingen te maken ("ik kan staand plassen en jij niet"). Hierdoor heeft verzoeker zichzelf in een positie gebracht waarbij de Nationale ombudsman zich kan voorstellen dat er onder de politieambtenaren geen bereidwilligheid bestond om hem naar zijn fiets, huis, of station te brengen. Echter, gelet op de omstandigheid dat verzoeker door een onterechte signalering mee is genomen naar het bureau, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het op de weg van de politie had gelegen om te zorgen dat verzoeker de beschikking had gekregen over zijn fiets, of hem op een andere manier op weg te helpen om thuis te komen. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat de politie in strijd heeft gehandeld met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

In het verlengde hiervan acht de Nationale ombudsman de afwijzing door de korpsbeheerder van het schadevergoedingsverzoek ten aanzien van de gemaakte taxikosten van € 25,- niet juist. De Nationale ombudsman zoekt hiervoor aansluiting bij de spelregels die door hem zijn ontwikkeld in het rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims" (2009/135), welke spelregels weliswaar betrekking hebben op de schadebehandeling door de ministeries, maar evenzeer toepasbaar zijn op andere overheidinstanties. In het bijzonder verwijst hij naar spelregel nummer drie (coulante opstelling) van de bij dat rapport gevoegde "schadevergoedingswijzer". De Nationale ombudsman ziet dan ook aanleiding tot het doen van een aanbeveling.

Onderzoek

Op 11 mei 2010 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid (de burgemeester van Dordrecht), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werden de bij de klacht betrokken politieambtenaren gehoord door een medewerkster van de Nationale ombudsman.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De betrokken politieambtenaar R. en de korpsbeheerder deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen

De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

verzoekschrift van 6 mei 2010, met bijlagen, waaronder op deze zaak betrekking hebbende correspondentie tussen verzoeker en de beheerder van het regionale

politiekorps Zuid-Holland-Zuid.

Het interne klachtdossier, ontvangen van het korps op 4 juni 2010.

Standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Zuid-Holland-Zuid van 26 juli 2010.

Reactie van verzoeker van 21 augustus 2010.

Verklaring van betrokken politieambtenaar K. d.d. 15 oktober 2010.

Verklaring van betrokken politieambtenaar R. d.d. 19 oktober 2010.

Reactie van verzoeker van 28 oktober 2010.

Achtergrond

I. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

II. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

III. Politiewet 1993

Artikel 8, derde lid

"...3. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd tot het onderzoek aan de kleding van personen bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid, die van de ambtenaar zelf of van derden en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar..."

IV. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 20

"...1 het onderzoek, bedoeld in artikel 8, derde lid, van de Politiewet 1993, geschiedt door het oppervlakkig aftasten van de kleding en wordt zoveel mogelijk uitgevoerd door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen..."

Achtergrond

Zie onder *bevindingen* of *volledige tekst* voor de volledige tekst van het rapport.